

Nieuwsbrief Hospice Wassenaar

“Binnen één ochtend geregeld, indrukwekkend!”

Leonie van Kleef volgt de opleiding tot huisarts en is daarvoor teruggekeerd naar haar roots. Na het doorlopen van haar co-schap en het succesvol afsluiten van haar artsenexamen kwam ze voor een keuze te staan: wat nu? Ze koos voor het vak van huisarts. Die keuze betekende nog vier jaar een opleiding volgen en een terugkeer naar de plaats waar ze haar peuter- en tienerjaren doorbracht: Wassenaar.

Het eerste jaar van de huisartsopleiding bestaat uit een stagejaar. Leonie had de mogelijkheid haar stage te doorlopen in de praktijk van dokter Dinger. “Een leuke stageplek,” zegt ze zelf, “want in Wassenaar heb ik het grootste gedeelte van mijn kinder- en tienerjaren gewoond”. Tussen maart 2006 en maart 2007 draaide ze mee in de praktijk van dokter Dinger. “In principe werk je zelfstandig met je eigen patiënten, de huisarts van jouw stagepraktijk fungeert daarbij als vraag- en adviesbaak”. Voordat Leonie naar Wassenaar kwam, had ze wel eens iets

gehoord over een hospice, maar er nog nooit zelf één van binnen gezien. “Ik wist waar een hospice voor staat: een huiselijke plek waar terminaal zieke patiënten hun laatste weken door kunnen brengen.”

Bespreekbaar maken

“Uiteindelijk heb ik een tweetal patiënten begeleid in Hospice Wassenaar. Beiden kwamen van buiten Wassenaar. Als de afstand te groot wordt voor de eigen huisarts, heeft het hospice de afspraak met de Wassenaarse huisartsen dat deze de zorg voor de patiënt overnemen. Uiteraard ga je jezelf dan eerst inlezen in het dossier, je wilt toch weten bij wie je binnenkomt. Het is de zorg van o.a. de huisarts dat de patiënt niet onnodig hoeft te lijden. Dat betekent naast een goede pijnbestrijding ook iets proberen te doen aan angstbestrijding en eventuele slapeloosheid. In het kader van die angstbestrijding vind ik het ook belangrijk om het einde van het leven bespreekbaar te maken. Wat wil de patiënt eigenlijk zelf? Welke mogelijkheden zijn er? Je komt in zulke gesprekken bijvoorbeeld te spreken over euthanasie en palliatieve sedatie. Zware onderwerpen, maar ik probeer het gevoel van het onbespreekbaar maken ervan weg te halen. Veel mensen hebben angst voor de eventuele pijn die hen te wachten staat, daarom is het zo belangrijk dit soort zaken te bespreken. Patiënten hebben recht op zoveel mogelijk informatie, opdat zij voor zichzelf goede keuzes kunnen maken. Ik moet ook zeggen dat patiënten dit kennelijk waarderen, ik heb nog geen geschrokken reacties op een dergelijk gesprek meegemaakt.”

Enorme kennis

In haar patiëntenbegeleiding in het Hospice Wassenaar maakte Leonie mee wat zo af en toe wel eens voorkomt: één patiënt knapte dermate op door de warme zorg en aandacht in het

hospice dat hij ‘te goed’ werd voor een hospice en uiteindelijk overgeplaatst werd naar een verzorgingshuis. De indruk die het hospice op haar gemaakt heeft, is een heel goede. “Ik vind het een bijzonder prettige omgeving voor zowel patiënt als zijn familie. Wat mij opviel, was de enorme kennis en kunde van de verpleegkundigen die in het hospice werkzaam zijn. Zij geven, vanuit hun specifieke ervaring, zelf aan wat wel en niet verstandig is voor de gasten. Ze werken ook heel zelfstandig. Persoonlijk vond ik het een geruststellende gedachte dat zij in staat zijn om heel veel dingen uitstekend zelf op te lossen en als er echt iets was, werd er contact opgenomen. Dit geeft in combinatie met de warme zorg en aandacht van al die vrijwilligers een uitstekende invulling aan het “Bijna thuis” principe”.

Aanbevelen

De vraag is natuurlijk of de kennismaking met een hospice ertoe geleid heeft dat Leonie in de toekomst patiënten die ervoor in aanmerking komen ook daadwerkelijk op deze mogelijkheid zal wijzen. Haar antwoord is open en zegt wat over de indruk die het hospice op haar heeft gemaakt: “Mocht het ooit nodig zijn, wat ik niet hoop uiteraard, dan zal ik zelfs mijn eigen ouders een verblijf in een hospice aanbevelen. Sterker nog, ik heb een dergelijke aanbeveling al meegemaakt. Ik had een ernstig zieke patiënt die er op stond om thuis te blijven. De wil om te sterven in zijn eigen omgeving was, heel begrijpelijk natuurlijk, zeer sterk aanwezig. Op het eind, toen het thuis eigenlijk niet meer ging, volgde hij mijn suggestie op om naar het hospice te gaan. Hij en zijn familie hebben toen nog een vijftal goede en prettige dagen samen gehad. Wat daarbij een enorme indruk op mij gemaakt heeft, is de uitstekende organisatie in het hospice, binnen één ochtend was de opname geregeld. Fantastisch toch!”

Inhoudsopgave

Woord van de voorzitter	2
Bel gerust als er wat is	3
Rietje maakte een bewuste keuze	4
Even voorstellen	7
Eerbetoon aan de vrijwilligers op Italiaanse wijze	8

Woord van de voorzitter

Het werk voor de vrijwilligers, verpleegkundigen en coördinatoren is weinig voorspelbaar. Wat dat betreft ligt er een 'afwisselend' halfjaar achter de rug. Vele weken achter elkaar is het hospice steeds volledig bezet geweest, maar plotseling was er ook een weekend dat er geen enkele gast was om voor te zorgen. Sommige gasten bleven langer bij ons dan we verwacht hadden, andere waren maar heel kort bij ons. Het vraagt veel flexibiliteit van alle betrokken mensen.

Het is niet niks als er in een paar dagen 3 mensen overlijden. Soms is er dan even een korte pauze nodig. Maar ja, als er dan weer gebeld wordt of er plaats is, dan zeg je geen neen. Daarom is het goed om aan het eind van het jaar allen hartelijk te bedanken voor hun inzet voor de gasten met hun dierbaren. Uit de vele positieve reacties is het duidelijk dat deze inzet bijzonder wordt gewaardeerd en dat het hospice toch een belangrijke functie heeft gekregen in de palliatieve terminale zorg.

Gelukkig hebben zich het laatste halfjaar weer nieuwe vrijwilligers aangemeld en zij hebben ondertussen ook een basiscursus gevolgd.

Ook voor het bestuur zijn er wat veranderingen. In november hebben we afscheid genomen van Cor van der Lee. Hij was een van de leden van het eerste uur sinds 2002; als secretaris van de Stichting Hospice Wassenaar, maar ook als secretaris van de stuurgroep tot de opening van het hospice. Door zijn netwerk hebben we heel veel mensen voor het werk in het hospice weten te enthousiasmeren en hij heeft zich bijzonder ingezet bij de inrichting van het hospice. Ook voor bestuursleden geldt dat het werk wel vrijwillig is, maar zeker niet vrijblijvend. Dit is al te zien aan het archief dat inmiddels ontstaan is. Cor, hartelijk dank voor alle tijd en energie voor het hospice; het was niet voor niets.

Maar we mogen ons gelukkig prijzen dat Hans Klooster, die al weer een aantal maanden meedraait, de functie van secretaris wil overnemen. Ook het Ministerie van VWS heeft de subsidieregeling voor alle hospices op een andere manier geregeld. Er komt een kleine component bij voor vergoeding van de huisvesting. Het ziet ernaar uit dat er in 2008 niet veel zal veranderen. Er zal dus wel een tekort blijven voor de exploitatiestichting. Daarom zijn we ook blij dat er steeds de toezegging is van de Stichting Vrienden van Hospice Wassenaar dat het tekort zal worden aangevuld.

Gabrie Lansbergen

Zorg voor onze gast en zorg voor elkaar

Naast de zorg voor de gasten en hun dierbaren, is het ook goed dat er aandacht is voor elkaar, want soms is het reilen en zeilen wel heel intens in het hospice. Hieronder gunnen we u een kijkje achter de schermen. U leest twee berichten uit de gestage reeks, die door de coördinatoren per e-mail naar de vrijwilligers worden gestuurd. Op deze manier zijn zij altijd direct op de hoogte als een gast is overleden. De heel eigen 'toon' is telkens weer zowel treffend als ontroerend.

Zoals in dit bericht....

"In deze bijzondere Hospice week is vanochtend rond 8 uur Mevrouw O. rustig ingeslapen. In een sneltreinvaart werd zij van een actieve, alles regelende vrouw gekluisterd aan bed en vocht ze om nog te mogen blijven. Toch kon ze berusten en, typerend voor de vrouw die ze was, bleef haar grootste zorg steeds haar man en kinderen gelden. Zij heeft nog intens genoten van haar dierbaren, die heel dicht om haar heen stonden.

In vijf dagen tijd verlieten onder ons dak drie "jonge" vrouwen het leven. Dat dit echt "HOSPICE" is, weten we en begrijpen we ook allemaal. Toch kan het lijden van onze medemens en het verdriet van hun. Wij allen hebben een warm en groot hart voor iedereen, maar in het bijzonder voor onze lijdende medemens. Dat we ons hart laten raken is heel goed, daarom kunnen we dit werk zo goed doen. Zelf heb ik gisteren hier in huis weer de warmte en de zorg voor elkaar gevoeld, het is als een warme deken! Degenen, die hier gisteren waren wil ik speciaal bedanken voor hun liefde en toewijding, maar het geldt jullie allen!"

Of in deze.....

"Een aantal weken geleden nog het leven vieren met je zus in het buitenland. Tot het laatst op je eigen, unieke wijze de uitdaging met de dood aan gaan, wat een kracht. Gisteravond moest zij de strijd opgeven en is Mevrouw S. overleden.

Wat waren het bijzondere dagen, niet altijd even rustig voor ons aangezien er soms een overweldigende hoeveelheid bezoek was voor haar. Wat zijn wij toch verschillend in onze emoties. Met enige weemoed heb ik gekeken naar de wijze waarop je zo intens omringd kan worden, dat je het naderende afscheid ook kan vieren'. Binnen onze beperkte ruimte en vermogens, hebben we weer met elkaar geprobeerd om mevrouw en haar 'grootse' familie haar en hun eigen weg te gaan. Daarvoor weer heel veel dank. Zoals haar dochter zei: "Jullie zijn engelen". Nu voelen we ons weer een beetje vleugellam. Mevrouw heeft de rust gevonden, waar zij zo intens naar verlangde".

Indien vrijwilligers daar behoefte aan hebben zijn de coördinatoren altijd beschikbaar voor een gesprek

“Bel gerust als er wat is”

Ons vertrouwen in de ziekenhuizen, na een overname van een gast, wordt soms behoorlijk op de proef gesteld. Het komt voor dat wij, na de aanmelding en vervolgens uitgebreid de voorwaarden besproken te hebben, een gast ontvangen waarvan bij aankomst blijkt dat die eigenlijk te ziek was om vervoerd te worden en zich niet ook meer bewust is van de liefdevolle omgeving van ons hospice. Enige troost biedt het de familie en ons in zo'n geval, dat de zieke zelf vaak als laatste wens te kennen heeft gegeven in een hospice te willen overlijden.

Wij als coördinatoren betreuren deze gang van zaken, die zwaar belastend is voor alle partijen, en bespreken de kwestie naderhand altijd met de betrokken afdeling in het ziekenhuis, zodat het de volgende keer beter zal gebeuren.

Heel graag wil ik met u een ervaring delen, die bewijst dat het ook anders kan, in deze tijd, waar zo gemakkelijk volop kritiek geuit wordt op onze gezondheidszorg.

Ik wil de afdeling KNO in het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC), in het bijzonder de verpleegkundig specialist Jacoline, een heel groot compliment maken voor de wijze waarop zij voor één van onze gasten vanuit het ziekenhuis, die zorg zijn blijven geven, die er ook toe heeft bijgedragen, dat onze gast in alle rust het leven kon los laten.

De eerste schakel was al het gesprek, dat ik met de transferverpleegkundige had: alles werd gewoon goed geregeld met alle extra hulpmiddelen die het mogelijk maakten dat mijnheer in zijn eigen woonplaats in nabijheid van zijn vrouw en kinderen, bij ons kon worden opgenomen. Dit eerste contact vond plaats toen de familie nog verdoofd was door het ‘slecht nieuws’ gesprek in het ziekenhuis. Mijnheer had vol hoop en moed een behandeling ondergaan en dan komt het bericht, dat het over is...

Op de dag van opname in ons hospice kwam de specialistisch verpleegkundige, alsof het de normaalste zaak van de wereld was, op haar eigen unieke deskundige wijze een klinische les geven aan onze verpleegkundigen om hen vertrouwd te maken met specifieke technische handelingen die hier vereist waren. Wat een kracht van beide kanten om elkaars deskundigheid aan te raken.

Ook heel belangrijk was dat dit onze gast, die immers met Jacoline al een band had opgebouwd, een groot gevoel van vertrouwen gaf. Haar bekende gezicht in de nieuwe omgeving, waar hij slechts nog schriftelijk zijn gevoel kon uiten, deed hem zichtbaar goed.

“Bel gerust als er wat is” zei ze bij het afscheid, “ik zorg dat iedereen op onze afdeling in het ziekenhuis op de hoogte is, wij zijn er voor jullie.”

Als dat na een paar dagen nodig blijkt te zijn, zijn zij er inderdaad voor onze gast en voor ons.

Wat een kwaliteit van palliatieve zorg, wat een samenwerking, wat worden hier als vanzelfsprekend bruggen geslagen; zo zou het altijd moeten gaan! De dag erna moest ik Jacoline helaas al op de hoogte brengen van het feit dat mijnheer, liefdevol omringd door zijn vrouw en dochter, was overleden. Mede door dit unieke ‘teamwork’ was het hem mogelijk gemaakt de laatste brug in volle overgave en vertrouwen over te kunnen gaan.

En wij: wij bellen gerust als er wat is! Dank voor de samenwerking en het vertrouwen dat bewijst dat het ook nog anders (en dus beter) kan.

Elsbeth Zonneville, coördinator.

Basistraining van nieuwe vrijwilligers

Het laatste halfjaar heeft zich gelukkig weer een tiental nieuwe vrijwilligers aangemeld.

Er vallen wel niet zoveel vrijwilligers af, maar door werk, extra mantelzorg in de familie en ziektes toch wel een aantal. Bovendien is het vooral in de vakantie goed om een groot aantal vrijwilligers ter beschikking te hebben, zodat ook dan de roosters goed opgevuld kunnen worden. De basistraining bestaat uit 4 dagdelen, verdeeld over twee dagen. Ook deze keer werd de basis cursus “Palliatieve terminale zorg” gegeven door Leen van der Meij, die ook al de vorige cursussen heeft verzorgd. Deze cursus omvat de onderdelen:

- **Levenstaken bij verlies**
- **De kracht van het verlies**
- **Inspelen op emoties**
- **Zorgen voor jezelf, zorgen voor elkaar.**

Laten we hopen dat ook deze nieuwe groep vrijwilligers met hun extra training zich nog beter/gemotiveerder kan inzetten in het hospice voor onze gasten en hun dierbaren.

Gabrie Lansbergen

Achter de tranen van verdriet.....

Als om elf uur 's avonds de vrijwilligers weer naar huis gaan, begint de nachtdienst. Ik ga langs alle kamers, kijk om de hoek van een deur of loop op mijn tenen een kamer binnen. Nachtdienst is kijken, luisteren, voelen. Ligt iemand wel lekker, is er geen pijn, kan iemand wel in slaap komen of juist niet?.....Zoals deze meneer.....
"Kunt u niet slapen?" vroeg ik.
"Ach", zei hij, "als ik wakker lig dan denk ik aan die lange slaap die komen gaat, daar heb ik vrede mee gekregen. Maar hoe moet het verder met allen die ik zo lief heb? Kunnen zij wakker worden uit hun verdriet en het leven weer oppakken?"
Met tranen in zijn ogen glimlachte hij naar me en zei: "Achter de tranen van verdriet schuilt de glimlach van herinnering."
Daar werd ik stil van, want zulke woorden zijn een onverwacht mooi moment. Het is: een klein, groots geschenk.

Dit geschenk, deze woorden, wil ik graag doorgeven, want op het moment dat je kunt glimlachen om herinneringen heb je je verdriet aanvaard en kun je je leven weer oppakken.

In een interview met een ernstig zieke man las ik deze uitspraak van een dokter:
"Elk leven is eindig en bij u is het einde in zicht".
Daarbij moest ik denken aan de tijd die tussen het NU en het moment van ons eigen sterven is. Die tijd die te kostbaar is om alleen in verdriet voorbij te laten gaan.

Daarom ook geef ik graag deze zin door: "Achter de tranen van verdriet schuilt de glimlach van herinnering". In de hoop dat het u en mij de kracht geeft om de tijd die ons is gegeven, met een glimlach en met een rugzak vol herinneringen verder te leven.

Het voelt als een geschenk om in het hospice te mogen en kunnen werken

*Marja van der Vlugt
Verpleegkundige Hospice Wassenaar*

Rietje maakte een bewuste keuze

Hospicevrijwilligers verzorgen iedere gast met evenveel aandacht en liefde. Soms is dat maar enkele dagen en een andere keer voor een wat langere periode, waarin tijd is om aan elkaar te wennen en zich bij elkaar zo vertrouwd te gaan voelen, dat er opmerkelijke gesprekken ontstaan. Op een dag zei Rietje tegen mij dat ze zó blij was dat ze terecht kon in ons hospice, dat zij zonder enige moeite de deur van haar woning definitief had afgesloten. Ik vroeg haar deze opmerking eens verder te willen motiveren en dat deed zij graag.

Vanaf de dag dat zij haar intrek nam in één van onze kamers was het ook direct háár kamer: beeldschoon ingericht met haar eigen dierbare snuisterijen waaronder naast foto's ook schitterende quilts en borduurwerken die zij zelf met oneindig geduld en liefde gemaakt had. Korte tijd later verhuisde zij naar een andere, voor haar meer praktische kamer en ook daar drukte zij meteen haar eigen stempel op. Rietje behield graag, zo lang haar ziekte het toe liet, de regie over haar leven. Zij had al haar zaakjes op orde gebracht en vond toen dat ze klaar was om zich over te geven aan de zorgen van het hospice. Een beslissing die zij geen moment betreurd heeft, of zoals zij zelf vertelt: "Direct toen ik hier binnenkwam om te kijken hoe ik het vond, wist ik dat dit mijn plek was. Iedereen was zo warm en vriendelijk en ik vond het huis zo gezellig dat ik mij meteen heb ingeschreven. Vanaf dat moment leefde ik helemaal toe naar de dag dat ik hier mocht komen."

Hier en nergens anders

Toen Rietje aankondigde naar Hospice Wassenaar te willen gaan, moesten haar kinderen toch wel even wennen. Immers, het leek nu toch zo'n vaart nog niet te lopen. Zij kon toch nog heel veel zelf en reed tot voor kort ook nog auto.....! Maar Rietje wist wel beter, zij had steeds meer zorg nodig en wilde zich geborgen voelen alvorens zij nog zeker zou worden. Zij koos ervoor de tijd die haar nog restte door te brengen op een kleinschalige, veilige en sfeervolle plek. Voor haar was geen twijfel mogelijk zegt zij: "Het was HIER in dit hospice en nergens anders!"

Super

Rietje, een sportieve vrouw en nog maar enige jaren geleden een fanatiek golfster, wordt geplaagd door meerdere ongeneeslijke ziektes. Bij binnenkomst in het hospice was zij zo verzwakt dat zij zichzelf nog hooguit veertien dagen gaf, maar....zegt zij stralend: "Kijk nu eens, na ruim zes weken ben ik er nog steeds. Ik heb het hier ook zo heerlijk, ik kan het niet vaak genoeg zeggen. Overdag geniet ik van alle goede zorgen van de vrijwilligers die altijd, ieder op hun eigen wijze, voor mij klaar staan. En 's nachts ga ik vol vertrouwen slapen, want ik weet dat de verpleging goed over mij waakt. Je wordt hier met zoveel liefde verzorgd en al je wensen worden ingewilligd dat het wel een 5-sterren hotel lijkt. Het is in één woord super."

Hospice Wassenaar

**Wenst u fijne kerstdagen
en een goed nieuwjaar!**

Wisselwerking

Al deze lof bezorgt mij een bescheiden bloesje, dus ik laat Rietje weten dat hier duidelijk ook sprake is van een wisselwerking. Zij is voor ons een lieve, rustige dankbare gast die het nog gegeven is om te mogen genieten van haar kinderen en kleinkinderen, van korte uitstapjes en van de prachtige borduurwerken waaraan zij urenlang geconcentreerd werkt, geholpen door een vergrootglas op haar bril. Maar ook van de maaltijden, gezeten aan de gezamenlijke eettafel: "Ik ben helemaal geen groepsmens maar hier vind ik het soms gezellig om met anderen te eten en een beetje te praten. Het is ook zo'n luxe om iedere dag zelf te mogen zeggen wat je wilt eten. Ik vind dat echt heerlijk."

De keerzijde is dat Rietje gedurende haar verblijf al meerdere malen afscheid heeft moeten nemen van haar tafelgenoten. Wat doet dat met haar? Ze kijkt mij aandachtig aan, laat de vraag even bezinken en heft dan energiek haar hoofd: "Niet zo veel, gek genoeg. Ik denk dat je bij ieder geval van overlijden een soort huls om je heen krijgt, een vorm van kracht waardoor je het kunt aanvaarden. Ze zeggen wel eens: 'je krijgt kracht naar kruis', nou dat is iets dat ik hier echt heb ondervonden."

Openbaring

Door de zware medicijnen heeft Rietje niet altijd meer de complete controle over de coördinatie van haar gedachten en uitspraken. Omdat zij dit zelf onderkent, heeft zij iets vastgelegd dat zij in ons gesprek absoluut niet wilde vergeten.

Op het briefje dat zij mij geeft, staat in een keurig handschrift geschreven: "Het hospice is een openbaring voor mij en mijn gezin! Als ook voor velen om ons heen, die van het bestaan niet wisten."

Op haar tachtigste jaar is Rietje nog steeds een mooie vrouw met sprekende ogen en een gladde huid, vrijwel zonder rimpels. Als ik haar dat zeg, reageert zij met een relativerende glimlach: "Ja, van de Prednison natuurlijk." Het valt mij op dat zij zich deze dag niet heeft opgemaakt. De vraag of ik een foto van haar mag maken, komt er dan ook haperend uit. Wellicht wil zij even de tijd om zich mooi te maken?

"Welnee zeg, maak maar gewoon je foto's. Ik ben zoals ik nu ben, een zieke vrouw en het zou toch te gek zijn als ik dat zou willen camoufleren." In haar modieuze grijs velours huispak met bijpassend kanten ondershirt poseert zij geduldig. Ik laat haar op de digitale camera direct het resultaat zien en zij reageert zichtbaar verrast: "Nou, die zijn best aardig, dat valt niet tegen zeg."

Wil de Looze

(Rietje is ca. 3 weken na dit gesprek overleden)

Wachten op wat komt

Wachten is iets waarmee wij regelmatig geconfronteerd worden. Wij zitten geduldig in de wachtkamer van de dokter en ervaren daar de vreemde spanning die onze zorg om de eigen gezondheid met zich meebrengt. Het lijkt dan alsof ons leven even stilstaat.

Wij kennen ook het wachten op de geboorte van een kind en noemen het "in verwachting zijn". In dit geval is het wachten zeker geen stilstand, maar een gericht zijn op de toekomst.

Verwachten heeft te maken met waakzaamheid: bedacht zijn op de verandering.

De weken voorafgaand aan het Kerstfeest worden Adventtijd genoemd (advent = naderende komst). Gelovigen vieren in die dagen de geboorte van Christus. Daarbij gaat het niet alleen om de herinnering aan iets wat ooit plaatsvond of een bepaalde persoon, maar het is ook hier en nu weten, wat dat Kind voor jou betekent. En het is vooruitzien: hopen, dat de vreugde om dat Kind jouw leven in de toekomst zal blijven kleuren.

Ook bij een mens die sterven gaat, wordt met aandacht al wachtend gewaakt. De tijd is gevuld met herinneringen aan wat gedeeld werd, de uitwisseling van woorden en gebaren van liefde, een gebaar van verzoening, het delen misschien van het verdriet dat er was. Dat alles kan soms niet meer bewust gebeuren, maar als wij waken en wachten op de laatste adem, dan is dit alles aanwezig en tegelijk gaan onze gedachten vanuit dit samenzijn rondom afscheid nemen ook naar de toekomst. Hoe zal het zijn? Is er meer dan alleen een laatste ademtocht en hoe zullen wij nabestaan? Door een dergelijk 'wachten' worden de levensdagen van mensen in het hospice gekleurd.

En voor wie vertrouwt op het Christuskind zal het waken in deze dagen verbonden zijn met het geloof, dat dit Kind ons zal bijstaan in ons verdriet om het verlies van een geliefd mens.

Hanna Salomons

De mensenkinderen van voorbij.....

zijn in het licht, zijn vrij

Zomaar een regel uit het gedicht “De mensen van voorbij”, geschreven door Hanna Lam, dat zo op maat gemaakt lijkt te zijn voor de jaarlijkse herinneringsbijeenkomst van Hospice Wassenaar.

Bij dit samenzijn, dat voor de tweede keer werd georganiseerd, waren familie, vrienden en andere nabestaanden uitgenodigd om hun geliefden te herdenken die in het afgelopen jaar afscheid hadden genomen van het leven.

In haar welkomstwoord memoreerde coördinator Elsbeth Zonneville het bijzondere karakter van een hospice en de warme gevoelens van herkenning van bekende gezichten die we die middag in de zaal aantreffen.

De muziek werd verzorgd door het Trio Los Toros dat onder andere het Ave Maria van Monteverdi ten gehore bracht. Sopraan Kitty Jansen nam een aantal solopartijen voor haar rekening. Met name het prachtige “Pie Jesu” van Fauré werd door haar op indrukwekkende wijze vertolkt. Pianiste Harriët McDaniel verzorgde de begeleiding.

De bloemencereemonie, ingeleid door coördinator Liza Alderliesten-Visser, maakte onder het uitspreken van de 37 namen door haar collega Karin Kopp, grote indruk. Nabestaanden werden in de gelegenheid gesteld om een zonnebloem te plaatsen in een grote vaas die uiteindelijk een groot stralend boeket vormde.

Verpleegkundige Marja van der Vlugt hield een voordracht uit de praktijk, waarin zij de aanwezigen deelgenoot maakte van een gesprek dat zij tijdens een nachtdienst met een zieke gast had, die het einde van zijn leven snel zag naderen. Elders in dit blad vindt u deze tekst onder de titel “Achter de tranen van verdriet...”.

Na het ontroerende gedicht “Vlinder” werd met een pianosolo het officiële deel van de bijeenkomst afgesloten. Hierna volgde nog een ontspannen samenzijn met een glaasje en door vrijwilligers zelf gemaakte lekkere hapjes.

Tijdens dit informele samenzijn werden nog zo vele dierbare herinneringen uitgewisseld tussen de genodigden en de medewerkers van Hospice Wassenaar.

Wil de Looze

Evaluatie van de Euthanasiewet

In mei van dit jaar is het onderzoek afgerond dat het vorige kabinet heeft laten instellen naar de werking van de Euthanasiewet, die in 2002 in werking is getreden. Het kabinet heeft onlangs een standpunt geformuleerd naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek, dat over enige tijd in de Tweede Kamer zal worden besproken.

Het onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat de werking van de wet in grote lijnen aan de verwachtingen voldoet. Artsen die met een verzoek tot euthanasie worden geconfronteerd, weten in het algemeen hoe zij naar aanleiding van zo'n verzoek moeten handelen. Het onderzoek heeft ook duidelijk gemaakt dat het aantal gevallen van euthanasie in de laatste jaren is afgenomen. Als één van de belangrijke oorzaken wordt genoemd, dat artsen andere methoden kennen en toepassen om symptomen en klachten in de laatste fase van het leven te bestrijden en te verlichten. De kennis over de mogelijkheden van palliatieve zorg, waartoe ook een goede pijnbestrijding behoort, is in de loop der jaren zeer toegenomen. Ook wordt meer palliatieve sedatie toegepast. Altijd zal een arts in overleg met een patiënt moeten bepalen in hoeverre en op welke wijze vormen van palliatieve zorg de ondraaglijkheid van het lijden kunnen verminderen.

Ook de intensieve zorg die hospices kunnen geven, is essentieel als vorm van palliatieve zorg in de laatste fase van het leven.

Het kabinet zal aan deze aspecten alle aandacht besteden. In een volgende nieuwsbrief zal nader op de uitkomsten van het onderzoek, de verdere discussies in de politiek en op de kabinetsplannen worden ingegaan.

Jaap Visser

Gouden vleugels

zonder woorden kunnen wij spreken
ons begrip gaat door diepten

jij raakte mijn ziel aan
geeft mijn leven zijn kleur

jij geeft mij je gouden
vleugels waarop ik droom

verbonden aan krachten van liefde
veilig en geborgen
blijf jij mij verwarmen!

Even voorstellen.

In maart 2002 na de gemeenteraadsverkiezingen vonden onderhandelingen over een nieuw College en programma plaats.

Dat was mijn eerste kennismaking met het idee van een hospice in Wassenaar. Hans Hupkes bracht het op bij de besprekingen. Goed idee, dacht ik, en het past ook in mijn benadering van leven en sterven.

Als wethouders in het nieuwe College trokken we daarna gezamenlijk op; Hans Hupkes als eerstverantwoordelijke voor het verder brengen van de verwezenlijking van een hospice.

Vervolgens de periode van een nadere kennismaking. Niet met het hospice als idee, maar met de weerstand die de eventuele vestiging ervan bij omwonenden opriep. Buurtbewoners staken bij de zoektocht naar een plek hun stekels op en niet zo weinig ook. Hospice niet welkom in Wassenaar leek het. Het was een mindere episode.

Toch kwam er snel een keer ten goede. Het grote doorzettingsvermogen van de initiatiefnemers onder leiding van Gabriele Lansbergen, de medewerking van de Wassenaarse Bouwstichting en de onverzettelijke ijver van Hans Hupkes leidden tot die wending. Er werd een plek gevonden en het Hospice kon van start.

En dan nu enkele jaren verder mag ik lid worden van het bestuur van Hospice Wassenaar. Een hospice met naast zeer kundige en gepassioneerde beroepskrachten, vele, vele toegewijde vrijwilligers. Mijn kennismaking van nu is er een van groot respect voor al die toewijding, voor de secure en zorgvuldige wijze van omgaan met de gasten van het hospice en met elkaar.

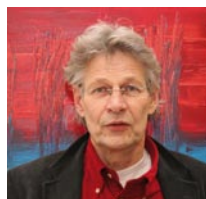
Hospice staat voor palliatieve zorg, het verlichten en verzachten van lijden waar genezing niet meer mogelijk is, waarin elk detail telt en waarin inlevingsvermogen met de gasten uitgangspunt is voor hun begeleiding. In onze zo assertief geworden maatschappij een bijna zeldzame en zeer kostbare kwaliteit.

De vele steunbetuigingen, giften en gaven, en talrijke sponsorwervingsacties ten gunste van het hospice laten zien dat daar in diezelfde maatschappij toch grote waardering voor is. Dat doet je goed en dat moeten we koesteren.

Vanuit mijn nieuwe bestuurlijke positie wil ik daar graag en met volle overtuiging in de toekomst aan bij gaan dragen.

Hans Klooster

Stichting Vrienden van Hospice Wassenaar

Vorige keren konden we in de Nieuwsbrief steeds melden dat er allerlei activiteiten werden georganiseerd ten bate van Hospice Wassenaar. Het is nu eens tijd om aandacht te geven aan een andere groep van gulle gevers.

Allereerst natuurlijk onze trouwe donateurs aan wie ieder jaar weer gevraagd wordt om een bijdrage te geven. Daar wordt voor een groot deel gevolg aan gegeven en de gemiddelde bijdrage blijft toch € 35 à € 40. Op dit moment, november 2007, heeft de stichting Vrienden van Hospice Wassenaar ruim 350 donateurs. Het aantal groeit nog steeds, maar ons streefgetal van 1000 hebben we nog lang niet gehaald.

Een tweede groep gulle gevers bestaat uit mensen die eenmalig naar aanleiding van een verjaardag of een feest ons bedragen schenken van € 500 tot € 6000. Geweldig toch.

Ook krijgen we relatief grote bedragen van mensen die familie of bekenden in het hospice hebben gehad en ons iets extra's willen geven of die op de rouwkaart vragen om een gift aan de Stichting Vrienden van Hospice Wassenaar in plaats van bloemen.

Als laatste mogen niet onvermeld blijven de mensen die via een notariële akte ons periodiek een bedrag schenken. Geweldig om te zien dat velen het werk van het Hospice een warm hart toedragen en dat ook financieel langdurig willen steunen. Op deze wijze geven zij het hospice zo'n groot draagvlak.

Iedereen hartelijk dank hiervoor.

Nico Lausberg
penningmeester

Make a difference day

Op MADD (Make A Difference Day), de dag waarop eenmaal per jaar het vrijwilligerswerk in het zonnetje wordt gezet, werden wij verrast door een delegatie van de CDA-fractie in Wassenaar.

Manden vol zakjes bloembollen werden binnengedragen om uit te delen aan alle vrijwilligers van Hospice Wassenaar. Een kleine delegatie viel de eer te beurt om dit bijzonder aardige geschenk in ontvangst te nemen.

Eerbetoon aan de vrijwilligers op Italiaanse wijze

Vrijwilligers (inclusief de bestuursleden), verpleegkundigen en coördinatoren hadden zich op de laatste zondagavond in november verzameld in de zaal van Huize Willibrord. Initiatiefnemer Frans Senf van Kookatelier Otto & Mezzo in Wassenaar had hen uitgenodigd. Hij vierde namelijk het eerste lustrum van zijn kookatelier, dat hij vijf jaar geleden opende in Kerkehout. Dit dankdiner, waarvoor zich 20 mannen en vrouwen (leden van de kookclub Amici della cucina Italiana) een weekend lang hebben ingezet, bestond uit een Toscaans menu van 5 gangen.

Het damesduo Musica per Donne met (onze eigen vrijwilliger) Lucia Dankaarts en Ellen Looyestijn musiceerde tussen de gangen door met

pianobegeleiding van Janine de Leeuw. Als sopraan en mezzo-sopraan gaven ze een dubbele muzikale aubade. Als klap op de vuurpijl gaf cabaretière Riet Karsenbarg in haar rol als Ans Nachtegaal op hilarische wijze een kijkje in het 'reilen en zeilen' van het hospice. Zij zette de vrijwilligers met dit 'optreden op maat' nog eens extra in het zonnetje.

Het geheel werd financieel mogelijk gemaakt door een aantal Wassenaarse ondernemers die maandelijks met elkaar

koken. Deze sponsors (C1000, Keurslager Henk van 't Slot, Restaurant da Alfio, Hytech-int, WABS en Huize Willibrord) zetten zich eensgezind in om het engelenleger van vrijwilligers van het hospice een bijzondere avond te bezorgen.

Een groot compliment voor chef Frans Senf en de leden van de kookclubs is zeker op zijn plaats: niet alleen was het eten voortreffelijk, maar ook hun geweldig gulle en hartverwarmende gastheerschap zorgde ervoor dat de avond onvergetelijk was.

Colofon

december 2007

Deze nieuwsbrief wordt samengesteld door de werkgroep communicatie van de Stichting Hospice Wassenaar, onder redactie van Gabriele Lansbergen. De volgende nieuwsbrief verschijnt juni 2008.

Wilt u ons bereiken, dan kunt u terecht bij onze bestuursleden:

Gabrie Lansbergen, voorzitter,	070-5140873
Hans Klooster, secretaris,	070-5177456
Hein Wiegman, penningmeester	071-5618195
Hennie Fock-Timmermans, lid	070-5177366
Hanna Salomons-Smit	071-5614645
Jaap Visser	071-5616625

bestuur@hospicewassenaar.nl

U kunt ook onze website bezoeken:

www.hospicewassenaar.nl

Donateurs voor de Stichting Vrienden van Hospice Wassenaar kunnen zich met naam en adres aanmelden:

Antwoordnummer 10014, 2240 VB Wassenaar.
via uriendenvan@hospicewassenaar.nl of
Marga Louw, secretaris 070-5141939
Bankrekeningnummer: 3661.50.510

Voor deze nieuwsbrief bedanken wij:

Wil de Looze, Ruud Bellekom, Hans van Zwicht en Margriet de Jong (fotografie)

Deze nieuwsbrief is gratis verzorgd door:

GRAPHIC SQ.
GRAFISCHE VORMGEVING

MARINENEG 2 ★ 2241 TX WASSENAAR
TELEFOON 070 517 51 93 ★ FAX 070 517 17 41
EMAIL INFO@GRAPHICSQUARE.NL
WEBSITE WWW.GRAPHICSQUARE.NL

GRAFICON

grafische producties
leiderdorp

Hospice Wassenaar

Van Zuylen van Nijeveltstraat 465
2242 MB Wassenaar
Telefoon (070) - 5121130
coordinator@hospicewassenaar.nl